

SZÉCHENYI ISTVÁN
EGYETEM

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

Munkaerőpiaci és szociális ismeretek integrációja, foglalkoztatási rehabilitáció, megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása, szociális gazdaság modul

TÁMOP-5.5.4-09/2-C-2009-0006 Útitársak projekt

**Készítette: Mészárosné Németh Livia
Kleizerné Tamás Györgyi**

2011. június

Tartalom

A modul megvalósításának előfeltételei	3
Kézikönyv formátum a modul tanárainak	4
Tartalom	6
1. A komplex rehabilitáció alapjai	6
2. A foglalkozási rehabilitáció jogi környezete	8
3. Új elem az ellátó rendszerben: rehabilitációs járadék.....	9
4. A segítő munka etikai kérdései, rehabilitációt segítő hálózatépítés.....	11
5. A támogatások rendszere a megváltozott munkaképességű álláskeresőkhelyezkedésének támogatására az elsődleges és másodlagos munkaerőpiacon	13
6. Szociális gazdaság Európában és Magyarországon	15
7. Szociális gazdaság jellemzői Magyarországon.....	18
8. Jó példák szociális gazdaságból és a továbblépés lehetőségei.....	19
9. Zárthelyi dolgozat az ismeretanyag elsajátításáról	20
Képzési formák	21
Tanulási tevékenységek.....	22
Instrukciók.....	23
Értékelés	27
A tanulási formák időkeretei	29
Irodalom jegyzék.....	30
Mellékletek.....	31
1. számú melléklet: Érzékenyítő gyakorlatok	31
2. számú melléklet: Tanácsadás– probléma felismerés	33
1. Esetleírás.....	33
2. Esetleírás.....	33
3. Esetleírás.....	34
4. Esetleírás.....	34
5. Esetleírás.....	35
6. Esetleírás.....	36
3. számú melléklet: Komplex esetkezelés-tanácsadás	37
1. Esetleírás.....	37
2. Esetleírás.....	37
3. Esetleírás.....	38
4. Esetleírás.....	38

A modul megvalósításának előfeltételei

Munkaerőpiaci és szociális ismeretek integrációja, foglalkoztatási rehabilitáció, megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása, szociális gazdaság című modul elsajátítása után rendszerben látja a hallgató a foglalkozási rehabilitáció folyamatát, lehetőségeit. Mindehhez szükséges, hogy rendelkezzen alapszintű ismeretekkel a munkaerőpiaci folyamatokról. Ismerje a jelenlegi ellátó rendszer működését.

Rendelkeznie kell továbbá a hallgatónak olyan készségekkel és képességekkel, melyek segítségével és az új ismeretek birtokában bármely közösségben segítő szerepet vállalhatnak a fogyatékos vagy megváltozott munkaképességű emberek foglalkozási rehabilitációjában.

- **A jó kommunikációs készség** elengedhetetlen az interaktív feladatmegoldáshoz, a tantárgy elsajátításához, majd pedig az új ismeretek hasznosításához.
- **Empátia** szükséges a különleges élethelyzetben lévő emberek gondjainak, problémáinak kezelésére.
- **Tolerancia és türelem** kell az érintett célcsoport megváltozott élethelyzete miatti düh és féltelme kezelésére, hiszen az eddigi passzív ellátási formából (rokkantsági nyugdíj) egy másik ellátási formába (rehabilitációs járadék) kerültek, amely ráadásul véges ideig tart.
- **Szociális érzékenységgel** felismerhetőek azok a háttérproblémák, amelyek nehezítik az ügyfelek visszatérését a munka világába.
- **Jó konfliktuskezelő képességgel** sok feszültségforrás kioltható a foglalkozási rehabilitációs folyamatba szándékuk ellenére bevont ügyfelekkel való foglalkozás során.
- **Kooperációs készségre** is szüksége van a hallgatónak, hiszen a rehabilitáció folyamata sokszereplős. Több szervezet, hivatal, szolgáltató lehet részese az ügyfélen kívül.
- **Hitelesség** nélkül nem lehet eredményesen közreműködni a foglalkozási rehabilitáció folyamatában.

Kézikönyv formátum a modul tanárainak

A modul célja

A rendszerváltás utáni években a munkanélküliség kezelésére volt egy fajta megoldás: a viszonylag könnyen történő rokkantositás.

Az orvosi bizottságok arról adtak szakvéleményt, ami rosszul működött, és ennek tükrében betegség típusokhoz rendelték a III. csoportos rokkantság fogalmát. Nem volt szempont, hogy a vizsgált betegség, mennyire veszélyezteti az addigi szakma, foglalkozás gyakorlását.

A foglalkozási rehabilitáció fogalma csak a külföldi gyakorlatban létezett. A rehabilitáció gyakorlatilag csak az orvosi rehabilitációt jelentette.

A 90-es évek végén már megkezdődött a megváltozott munkaképességű személyekkel való kiemelt foglalkozás a munkaügyi szervezeteknél és megalakultak a rehabilitációs munkacsoportok. Ebben az időszakban főleg azok az ügyfelek jelentkeztek a munkaügyi központ kirendeltségein, akik csak kisebb %-ban voltak megváltozott munkaképességűek, akiknek a munkaképességének csökkenését 65%-nál kisebbnek értékelte a szakértői bizottság, tehát nem részesültek rokkantnyugdíjban.

Kiemelt programok és támogatások segítették a célcsoport munkahelyhez jutását. Ezek a programok kampányszerűek voltak és a munkáltatókat ideiglenesen különböző kedvezményhez is juttatták, de viszonylag kevés megváltozott munkaképességű ember került vissza a munka világába, hiszen párhuzamosan továbbra is működött a viszonylag egyszerű rokkantositás folyamata.

A 2000-es évek közepére kiderült, hogy hosszú távon kezelhetlenné válik Magyarország gazdasági helyzete. A magas államadósság egyre inkább kényszerítő erőt jelent, hogy a

kedvezőtlen foglalkoztatási helyzet megváltozzon, hiszen alacsony a gazdaságilag aktívak száma, és rendkívül magas az inaktivitás aránya.

A feketegazdaság felszámolása törvényi úton történhet meg, de ehhez az ellenőrző hatóság létszámát kell megnövelni és olyan elrettentő szankciókat kilátásba helyezni, hogy túl nagy kockázatot jelentsen az illegális foglalkoztatás. A lehetséges kedvező demográfiai változások hosszú távon növelnék csak a foglalkoztatottak számát. Az egyik leggyorsabb megoldás a munkaerőpiacról nyugdíjkorhatár előtt kivonult emberek megmaradt munkavégző képességének hasznosítása lehet.

A foglalkozási rehabilitáció egy hosszú, összetett, több szereplős folyamat.

A tantárgy célja, hogy a hallgatók interprofesszionális módon alkalmasak legyenek segítőként részt venni ebben a folyamatban.

Ennek érdekében, meg kell, ismerjék, a komplex rehabilitáció sajátosságait, intézményrendszerét, a vonatkozó jogszabályi háttérrel, a komplex minősítés tartalmát, a rehabilitációs járadékos ügyintézés lényegét a munkaügyi kirendeltségeken és szolgáltató központokban.

Lényeges továbbá, hogy ismerjék a munkaerőpiaci folyamatokat, a munkába helyezés lehetséges támogatási rendszereit, a szociális gazdaság működését.

Tartalom

Elméleti háttér

1. A komplex rehabilitáció alapjai

1.1 Elmélet

1.1.1 Hátránykezelés, ezen belül a komplex rehabilitáció az Európai Unióban

- Fogalmak tisztázása: fogyatékoság, megváltozott munkaképesség.
- Kik tartoznak közéjük és hányan vannak.
- Komplex rehabilitáció jellemzői, követelménye és megvalósításának gyakorlata az unióban.
- A funkció képesség, fogyatékoság és egészség nemzetközi osztályozása továbbiakban **FNO** szerepe a komplex minősítésben.

1.1.2 A foglalkoztatási rehabilitáció jellemzői Magyarországon

- A múlt és a jelen változásai.
- Gazdaságpolitika és foglalkozási rehabilitáció összefüggései.
- Jogszabályi és intézményi hátterek.

1.1.3 Szociális rehabilitációs feladatok a komplex rehabilitációban.

- Hogyan csatlakozhat a folyamatba a szociális ellátórendszer.
- Ki az ügygazda?

1.2 Gyakorlat

Érzékenyítő helyzetgyakorlatok

a.) Az 1. számú mellékletnek megfelelően a csoport egyik tagja, látóként vezeti körbe a behunyt szemű társait, akik szűk körben, becsukott szemmel állva várják, hogy rájuk kerüljön az érintés, csatlakozhassanak a csoporthoz.

Mindenki részt vesz a sétában, végül elmondják, milyen érzés volt a társaikra hagyatkozni, mennyire érezték kiszolgáltatottnak helyzetüket.

b.) Minden hallgató elmondja saját élményét, hogyan került kapcsolatban fogyatékkal élő emberrel.

c.) A mellékletben leírt gyakorlatot csoportokba rendeződve együtt játsszák el a hallgatók.

A gyakorlat célja, hogy a részt vevők képesek legyenek különböző fogyatékkal élő emberek szemszögéből „látni” a fogyatékoságok korlátait.

A gyakorlat után közösen megbeszéli a csoport ki, hogyan élte meg a feladatot.

2. A foglalkozási rehabilitáció jogi környezete

2.1 Elmélet

2.1.1 Nemzetközi és közösségi jogi szabályozás

- Emberi jogok és alapvető szabadságjogok (Európai Szociális Karta, Fogyatékosokkal élő személyek jogairól szóló New Yorki Egyezmény)
- Munkaügyi, szociális jogok (ILO Genfi Egyezmény), hátrányos megkülönböztetés tilalma.

2.1.2 Hazai jogszabályok

- Alapjogok
- 2003. évi CXXV törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról. (esélyegyenlőségi törvény)
- 1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküli ellátásról. (Foglalkoztatási törvény)
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról. (szociális törvény)
- 1997. évi LXXXI törvény a társadalombiztosítási nyugellátásról. (nyugdíjtörvény)
- 1997. évi LXXXIII. Törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól. (egészségbiztosítási törvény)
- 1998. évi XXXVI törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról.
- 2007. évi LXXXIV törvény a rehabilitációs járadékról.

2.1.3 Egészségkárosodott, megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatására szolgáló jogszabályok.

- 1992. évi XXII. Törvény a Munka Törvénykönyvéről.
- 1993. évi XCIII. Törvény a munkavédelemről.

3. Új elem az ellátó rendszerben: rehabilitációs járadék

3.1 Elmélet

3.1.1 Kiből lesz rehabilitációs járadékos

- Az ellátás iránti kérelem útja.
- A folyamat intézményi résztvevői.
- Mi történik a komplex minősítés során.
- A szakvélemények tartalma.
- A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság határozata.
- A jogorvoslat lehetőségei.

3.1.2 Új feladat, új szemlélet a Nemzeti Foglalkoztatási Szervezet (NFSZ) munkájában

- Sztereotípiák ezen ügyfelekkel kapcsolatban.
- Az ügyfelek kezelésének új folyamata
- A rehabilitációs megállapodás tartalma.
- Az ügyfelek és a munkaügyi központ kötelezettségei.

3.1.3 A TÁMOP 1.1.1 program

- A program feladata, lehetőségei, működése.
- Mentorok feladata.
- Kibővített célcsoport.
- Eredmények.

3.1.4 A megváltozott munkaképességű személyek rehabilitációjának módszertani kérdései

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

- Csapatmunka,
- Egyénre szabott tevékenység,
- Autonómia tiszteletben tartása,
- Teljes körű, minden körülményre kiterjedő első interjú.

3.2 Gyakorlat

Esetkezelés- első lépés interjú a rehabilitációs folyamatban

3 fős csoportok egyik tagja a 2. számú mellékletben megadott (csak általa ismert) esetleírás alapján eljátssza az ügyfelet, akivel a tanácsadó szerepét vállaló hallgató első interjút készít. A harmadik tag a megfigyelő lesz.

A gyakorlat után a megfigyelő prezentál a történetekről.

A foglalkozás célja, hogy a hallgató képes korábban elsajátított interjútechnika alapján az ügyfél problémájának meghatározása.

A gyakorlat közös esetmegbeszéléssel zárul.

4. A segítő munka etikai kérdései, rehabilitációt segítő hálózatépítés

4.1 Gyakorlat

Technikai szükséglet: informatikai terem.

Gyakorlat célja: a hallgatók ismerjék meg a szociális intézmények fellelhetőségét az interneten, valamint gyűjtsenek össze minél több információt a fogyatékos emberek tájékoztatását szolgáló honlapokról és röviden mutassák be azokat. 2 fős, kiscsoportos munka után rövid prezentáció.

4.2 Elmélet

4.2.1 A Szociális Munka Etikai kódexe

- A szociális munka célja és felelőssége,
- A kódex alapelvei (tisztelet, megkülönböztetés nélküli esetkezelés, bizalmi elv, titoktartás, ügyfél érdekeinek figyelembe vétele, együttműködés, szolgálat felelőssége, minőségi munkavégzés).

4.2.2 Hálózatépítés

- Kritériuma és feladatai,
- Jogszabályi és eljárásrendi szabályozás,
- Erőforrások biztosítása,
- Információs rendszer működtetése,
- Felelősség és kompetencia,
- Dokumentációs rendszer,
- Visszacsatolás, értékelés,
- Kapcsolódási szintek: NFSZ, régiós, kirendeltségi szintek.

4.3 Házi dolgozat:

A hallgató térképezze fel és mutassa be a lakóhelyén, illetve annak körzetében működő támogató szolgáltatásokat. A bemutatás alapelve: az összes szolgáltató felsorolása után 1 kiválasztott szolgáltató részletes bemutatása, feladat, célszemélyek, finanszírozás, alkalmazotti létszám, 1 évben ellátott kliensek száma, fejlesztési lehetőségek szerint.

5. A támogatások rendszere a megváltozott munkaképességű álláskeresőkhelyezkedésének támogatására az elsődleges és másodlagos munkaerőpiacon

5.1 Elmélet

5.1.1 A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat támogatásai és szolgáltatásai

- Munkaerőpiaci képzés,
- Vállalkozóvá válást elősegítő támogatás,
- Foglalkozást bővítő bértámogatás (Bér+ járulék 60%- a),
- Munkaerőpiaci programok támogatása,
- Munkahely teremtés támogatása,
- Munkahely megőrzés támogatása,
- Munkavállalásra történő felkészítés (motivációs tréning),
- Munkavállalást akadályozó tényezők feltárása (munkavállalási tanácsadás),
- Munkáltatók megnyerése, sztereotípiák oldása (vállalati kapcsolattartás),
- Munkatapasztalat-szerzés támogatása,
- Munkavégzés támogatása (fizikai és kommunikációs akadálymentesítéssel kapcsolatos felvilágosítás),
- Foglalkoztatást tartóssá tevő tanácsadás, tréning (pszichológiai tanácsadás, konfliktuskezelő tréning).

5.1.2 A megváltozott munkaképességű embereket foglalkoztató munkáltatók

- Az akkreditációs rendszer,
- Rehabilitációs célú munkavégzés,
- Tranzitfoglalkoztatás lehetőségei, előnyei,

- Start extra munkaadói kedvezményei.

5.1.3 Szociális intézményekben gondozottak foglalkoztatása

- Készségfejlesztő munkarehabilitáció,
- Fejlesztő foglalkoztatás.

5.2 Gyakorlat

Esetkezelés- rehabilitációs terv készítése

A gyakorlat célja, hogy a 3. számú mellékletben felsorolt esetek bemutatása után (az esetet csak az ügyfél és a hozzátartozója ismeri), az ügyfél hozzátartozójával kiegészült együttes interjú után közös konszenzus alapján készüljön cselekvési terv a rehabilitáció folyamatára.

Elvárás, hogy a hallgató képes legyen a nehézségek felismerésén túl beazonosítani, hogy a sikeres foglalkozási rehabilitációhoz, milyen egyéb közreműködő szervezetek segítségére lehet még szükség. A feladat megoldás 4 fős csoportokban történik, melynek szereplői a kliens, a hozzátartozó, a tanácsadó és a megfigyelő.

A gyakorlat végén a megfigyelő prezentál, de a résztvevők is elmondják, mennyire volt elfogadható a kialakított rehabilitációs terv.

6. Szociális gazdaság Európában és Magyarországon

6.1 Elmélet

6.1.1 Az Európai Unió munkaerőpiaci helyzete

- Lisszaboni csúcstalálkozó célkitűzései,
- 2004-ben csatlakozó államok foglalkoztatási helyzete,
- A második munkaerőpiac szerepe, feladata, területei,
- A szociális gazdaság modelljének fejlődése.

6.1.2 Munkaerőpiaci helyzetkép Magyarországon

- Alacsony foglalkoztatási szint, magas inaktivitás,
- Munkaerőpiacról tartósan kiszoruló rétegek,
- Jelentős szürke/feketegazdaság,
- Magas korhatás alatti rokkant nyugdíjas létszám.

6.1.3 Tartós munkanélküliség gazdasági és társadalmi hatásai

Gazdasági hatások:

- Jövedelem kiesés, tartós elszegényedés az érintett családoknál
- Jövedelem kiesés a társadalombiztosítási és adóalapokból.
- Egyenlőtlen jövedelemviszonyok stabilizálódása.
- Növekvő szükséglet a szociális segélyek iránt.
- Csökkenő vásárló erő, belső piac szűkülése.

Társadalmi hatások:

- Az elvégzett munka, mint a társadalmi elosztás elve- nem érvényesül.
- A demokratikus polgári társadalom alapja, az anyagi függetlenség hiánya miatt megkérdőjeleződik.
- Társadalmi kirekesztődés, izoláció.
- Kettészakadó társadalom: dolgozók és munkaképes „eltartottak”.
- Személyiség kedvezőtlen átalakulása, amely már korlátozza az álláskeresést és munkavégző képességet.
- Generációs (többgenerációs) munkanélküliség.

6.1.4 Szociális gazdaság

- Kulcsszereplője a foglalkoztatás és szociálpolitikának, minden OECD tagállamban.
- A szociális gazdaság a szektor szociális küldetését, szolidaritás jellegét fejezi ki a III. szektor elnevezés
- Állam és piac között helyezkedik el. (harmadik rendszer)
- Szociális és gazdasági célokat egyaránt szolgál.
- Célja nem a profit elosztás, hanem a profit hasznosítása a tevékenysége során. (USA nonprofit rendszer)
- Egyéb elnevezések: informális gazdaság, szövetkezeti szektor, önkéntes gazdaság, helyi kezdeményezések terepe, kísérleti munkaerőpiaci projektek, kollektív önségítés stb.

6.1.5 Elvárások a szociális gazdaságok felé

- Európai Unió: segítsék elő a fizikai és környezeti megújulást, valamint előzzék meg a szociális kirekesztettség növekedését és támogassák a képzést, a vállalkozóvá válást, továbbá segítsék elő a foglalkoztatást az elszegényedő területeken.
- Pl. Olaszországban egészségügyi, szociális és oktatási tevékenységeket látnak el és szolgáltatásokat nyújtanak időseknek, rokkantaknak, szenvedély betegeknek. Segítsék a hátrányos helyzetűeknek és nehezen elhelyezhetőek munkaerőpiaci integrációját.

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

- Ausztriában: munkatapasztalat szerzést biztosítanak az álláskeresőknél közhasznú projektekben a hagyományőrzés, a környezetvédelem, az egészségügy, a sport, a túrizmus, a sport és a középületek rekonstrukciója során.
- Németországban: azért támogatják ezeket a szervezeteket, hogy rövidtávú munkalehetőséget biztosítsanak a hulladék újrahasznosítása és a szociális szolgáltatások területén.
- Hollandiában az idősgondozás a feladatuk.
- Magyarországon a szociális gazdaság feladata nehezen elhelyezhető, vagy megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatása, szakmai tudásuk fejlesztése és tanácsadások biztosítása számukra.

6.1.6 A szociális gazdaság jellemzői Magyarországon

- Magyarországon a szociális gazdasághoz a foglalkoztatási célú nonprofit szervezeteket soroljuk.
- Helyi szinten működnek a köz- és piaci szektor között.
- Magáncégek és állami intézmények által kielégítetlen helyi igényekre reagálnak.
- Jövedelmet generálnak és az a céljuk, hogy idővel önfenntartóvá váljanak.
- Munkahelyet teremtenek.
- Célcsoportjukba tartoznak a tartósan munkanélküliek, az elhelyezkedési nehézséggel küzdő pályakezdők, az idős és fogyatékkal élő emberek, a gondozási kötelezettséggel terhelt nők, a szociális beilleszkedési zavarokkal küzdő személyek.

6.2 Házi dolgozat:

A hallgató mutassa be a lakóhelye közelében működő, szociális gazdasághoz tartozó munkáltatót. A bemutatás terjedjen ki a tevékenységre, a szervezeti formára, a működtető humán erőforrás bemutatására, a foglalkoztatottak életkoruk, iskolai végzettségük, és a végzett munkatevékenység szerinti ismertetésére.

A dolgozat elkészítéséhez a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatbázisa rendelkezésére áll a hallgatóknak.

7. Szociális gazdaság jellemzői Magyarországon

7.1 Elmélet

7.1.1 A magyarországi szociális gazdaság általános jellemzői

- Foglalkoztatási célú nonprofit szervezetek.
- Egyben elsődleges munkaerőpiaci jellemző, mint munkáltató és mellette a teremtett munkahelyek már a másodlagos munkaerőpiaci jellemzőket mutatják.
- Területi egyenlőtlenség, a fővárosban működik $\frac{1}{4}$ - részük.
- Munkaerőpiaci hátránykezelés.

7.1.2 A munkaerőpiaci orientációjú nonprofit szervezetek típusai

- *Alternatív munkaerőpiaci integráció* hátrányos helyzetűek számára nyújtott szolgáltatás.
- *Tranzitfoglalkoztatási programok* szakképzetlen fiatalok számára iskolarendszerű szakképzés és foglalkoztatás, munkaszocializálás.
- *Védett foglalkoztatás*, foglalkozási rehabilitáció a megváltozott munkaképességű személyek számára.
- *Tartós foglalkoztatási projektek* munkára alkalmassá tevő, üzemi körülmények mellett támogató, munkába maradást segítő feladatok.

7.1.3 Meghívott előadó

Bemutatja az „Esély” Győri Rehabilitációs és Foglalkoztatási Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság működését.

8. Jó példák szociális gazdaságból és a továbblépés lehetőségei

8.1 Meghívott előadók

- a.) *Bemutatja a 4M program (Megoldás Munkáltatóknak és Megváltozott Munkaképességűeknek) győri megvalósítását.*
- b.) *Bemutatja a TF program (Támogatott Foglalkoztatás)győri megvalósítását.*
- c.) *Vetítésre kerül a Salva Vita Alapítvány tevékenységről szóló film.*

8.2 Elmélet

8.2.1 Fejlesztési lehetőségek munkahely teremtés érdekében a nonprofit szektorban

- Kommunális infrastruktúra: ár- és belvíz védelem, környezetvédelem, erdőtelepítés, szociális lakásépítés.
- Személyi szolgáltatások területe: a munkavállalást biztosító infrastruktúra egy része leépült, helyébe megfizethetetlen magánszolgáltatások léptek és új szolgáltatási igények keletkeztek a lakosság elöregedése, egészségi állapotának romlása következtében.

8.2.2 Szociális gazdaság fejlődésének korlátai

- Forrás- és képzettséghiány,
- Partnerség hiánya,
- Kiszámítható jogi szabályozás hiánya,
- Kicsi fizetőképes kereslet, így a későbbi önfenntarthatóság kerül veszélybe.

8.3 Gyakorlat

Kiscsoportban (5 fő) tervezzék meg egy szociális gazdasághoz tartozó szolgáltatás igényfelmérését egy 10 ezer lakosság számú településen. Gondolják végig, milyen módszerekkel, eszközökkel kaphatnak költséghatékony módon, reális helyzetképet egy tetszőlegesen megválasztott szolgáltatás lehetséges igényéről.

9. Zárthelyi dolgozat az ismeretanyag elsajátításáról.

Képzési formák

A modul előadásokból, gyakorlatokból és ezek együttes alkalmazásán alapuló beadandó feladatokból áll.

Az elméleti oktatás során új ismeretek átadása történik, valamint a már meglévő tapasztalatok rendszerezése a komplex rehabilitáció megvalósíthatósága érdekében. Fontosnak tartjuk, hogy ennek érdekében a jogszabályi háttérismerete is napra kész legyen a hallgatóknak.

A speciális ügyfélkörre való tekintettel nélkülözhetetlen, hogy megfelelő szociális érzékenységgel rendelkezzen a hallgató, amelyet gyakorlat formájában fejlesztenek tovább.

A modul során felhasználásra kerülnek a korábban elsajátított munkaerőpiaci szolgáltatások modulban megtanult tanácsadási ismeretek, amelyet a gyakorlatok során hasznosítanak a hallgatók.

Tanulási tevékenységek

Témakör	Tanulási tevékenység
A komplex rehabilitáció alapjai	Előadáson való részvétel
Érzékenyítő helyzetgyakorlat	Csoportos gyakorlat, szituációs feladat megoldása fogyatékkal élők korlátaival.
A foglalkozási rehabilitáció jogi környezete	Előadáson való részvétel
Új elem az ellátó rendszerben- rehabilitációs járadék	Előadáson való részvétel
Esetkezelés- interjú	Kiscsoportos gyakorlat a probléma definiálására
Informatikai alapú információk az internet segítségével	Informatikai háttér biztosításával a komplex rehabilitációban hasznosítható források felkutatása csoportos gyakorlaton
A segítő munka etikai kérdései, rehabilitációs hálózat építés	Előadáson való részvétel
A hallgató megismeri a lakóhelyén, illetve környékén működő támogató szolgáltatásokat	Házi dolgozat elkészítése
A támogatások rendszere a megváltozott munkaképességű álláskeresők elhelyezkedésének támogatására	Előadáson való részvétel
Esetkezelés- rehabilitációs terv készítés	Kiscsoportos gyakorlat a konszenzuson alapuló rehabilitációs tervkészítésre
Szociális gazdaság Európában és Magyarországon	Előadáson való részvétel
A szociális gazdaság jellemzői Magyarországon	Előadáson való részvétel

A hallgató megismeri lakóhelyén, illetve környékén működő szociális gazdasághoz tartozó munkáltatót és annak tevékenységét	Házi dolgozat elkészítése
Jó példák a szociális gazdaságból, lehetőség a fejlesztésre	Előadáson való részvétel
Szociális gazdasághoz tartozó szolgáltatás igényfelmérése	5 fős csoportokban megtervezik a hallgatók egy tetszőleges szolgáltatás igényfelmérését

Instrukciók

1. A komplex rehabilitáció alapjai

Feladat: az előadás során tisztázni kell az alapfogalmak definícióit, a komplex rehabilitáció összefüggéseit. Fontos, hogy a hallgató megfelelő háttér információt szerezzen a komplex folyamat résztvevőiről és a lehetséges működési feltételekről.

Különleges ügyfélkőről van szó, ezért a témához kapcsolódó gyakorlaton elérendő cél, hogy saját élményként éljék meg fogyatékkal élők nehézségeit, ezzel is fejlesztve empátiás képességeiket (1. számú melléklet).

A hallgatók beszámolnak saját élményükről, amikor fogyatékkal élő emberrel kapcsolatba kerültek, ezzel társaik számára is bemutatnak egy megélt élethelyzetet.

A továbbiakban fogyatékos személyek helyzetében kell olyan konkrét feladatot megoldani, amikor a normál kommunikációban akadályozottak. A feladatban nem fogyatékos csoport is szerepel

Ezzel a feladattal kívánjuk erősíteni az integráció lehetőségét.

A gyakorlat során a hallgatók elsajátítják csoportmunka lényegét, és kipróbálhatják a speciális kommunikáció lehetőségeit. Bele élhetik magukat bizonyos fogyatékos szerepbe, és így is sikeres feladat megoldók lesznek.

2. A foglalkozási rehabilitáció jogi környezete

Feladat: ismerje meg a hallgató azokat a főbb nemzetközi jogszabályokat, amelyek a hazai jogalkotásra is hatással voltak, továbbá ismerje meg azokat a törvényeket, és azok részleteit, amelyek befolyásolják az ügyfelek komplex rehabilitációs folyamatát.

3. Új elem a nyugdíjszerű ellátó rendszerben- rehabilitációs járadék

Feladat: az előadás során ismerjék meg a hallgatók, ki esélyes a rehabilitációs járadékos átmeneti ellátásra. Továbbá, kik a folyamat résztvevői és mi történik a komplex bizottságokban. Tudják értelmezni a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal Szakhatósági Állásfoglalását és az Országos Nyugdíjfolyósító Igazgatóság Határozatát. Ismerjék a jogorvoslati lehetőségeket és azok időbeni következményeit. Legyenek tisztában avval, hogy mennyiben más ügyfélkezelési eljárásban részesülnek a rehabilitációs járadékban részesülő ügyfelek a Nemzeti Foglalkoztatási Szervezet kirendeltségein. Ismerjék meg a TÁMOP 1.1.1 program működését és azt, hogy mit a feladatuk a program mentorainak.

A gyakorlati feladat kiscsoportban: a (2. számú) mellékletben leírt saját élményű szituációs játék során tudjanak fókuszálni az ügyfél problémájának beazonosítására. Ezzel a gyakorlattal fejlesztik a kommunikációs, lényeglátó, problémamegoldó képességeiket.

A gyakorlat végén közös esetmegbeszélés történik.

4. A szociális munka etikai kérdései, rehabilitációt segítő hálózatépítés

A csoportos gyakorlat: célja, hogy az internet alapú célzott információszerzésben szerezzenek gyakorlatot a hallgatók, amely ismereteket a mindennapi munkájukban tudják hasznosítani.

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

A gyakorlat azért előzi meg az elméletet, hogy a hallgató már tisztában legyen avval, milyen sokszereplős lehetőségek állnak rendelkezésre a segítő hálózat építésénél a foglalkozási rehabilitáció folyamatában.

Feladat: a hallgató előadás során, ismerje meg a Szociális Munka Etikai Kódex alapelveit, legyen tisztában a rehabilitációt segítő hálózat építésének lehetséges szervezeteivel, azok kompetenciájával, ismerjék a kapcsolódási szintek tartalmát.

Beadandó dolgozat tartalma: a hallgató térképezze fel a lakókörnyezetében működő támogató szolgáltatásokat. A bemutatás felépítése: szolgáltatások felsorolása után 1 szolgáltató részletes bemutatása feladatok, célszemélyek, finanszírozó, utóbbi 1 évben ellátott ügyfelek létszáma, szolgáltatásban dolgozó alkalmazotti létszám, fejlesztési lehetőségek.

5. A támogatások rendszere a megváltozott munkaképességű álláskeresőkhelyezkedésének támogatására

A hallgató ismerje azt a tényt, hogy a megváltozott munkaképességű emberek jó része, nem képes az elsődleges munkaerőpiac elvárásainak megfelelni. Jó esetben egy átmeneti támogatással visszakerülhet oda, de sok leendő/ volt munkavállalónak a kezdeti lépést a másodlagos munkaerőpiacon kell megtennie.

Az előadás célja, hogy a hallgató ismerje az elsődleges és másodlagos munkaerőpiaci támogatásokat és lehetőségeket, amelyek növelik ügyfelük esélyét a munkaerőpiaci tartós részvételre.

Ahhoz, hogy igazi segítő szerepet felvállalhassanak, ismerniük kell a rehabilitációs munka módszertani kérdéseit.

A gyakorlati foglalkozás során a korábban elsajátított ismeretekre támaszkodva (munkaerőpiaci szolgáltatások modul) a 3. számú mellékletben szereplő esetleírások alapján a hallgatók 4-5 fős csoportokban saját élményű szituációs játékokban vesznek részt.

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

A gyakorlat célja, hogy a probléma definiálása után az egyéb körülmények figyelembevételével a tanácsadó, konszenzus alapján készítsen a szereplők számára elfogadható rehabilitációs tervet.

A szituációs gyakorlat után (megfigyelő prezentál) a résztvevők elmondják tapasztalataikat, érzéseiket a feladat megoldása során.

6. Szociális gazdaság és háttere Európában és Magyarországon

Feladat: a hallgató az előadáson ismerje meg az európai és magyarországi munkaerőpiaci különbségek jellemzőit, ezen belül a szociális gazdaság helyét, szerepét, fajtáit.

Házi dolgozat formájában végezzen kutatómunkát a lakóhelyén, illetve közelében (30 km) működő szociális gazdasághoz tartozó munkáltatókról. Dolgozatában mutassa be a szervezetek tevékenységét, szervezeti formáját, tulajdonosát, az alkalmazottak humánpolitikai jellemzőit, a dolgozók tevékenységét, eredményeit.

A feladat célja, ismerje meg a lakókörnyezetében működő szociális gazdaságot és az elérhető eredményeket.

7. A szociális gazdaság jellemzői Magyarországon

Feladat: az előadás során a magyarországi szociális gazdaság és a munkaerőpiaci integráció általános jellemzőinek megismerése.

Az előadás második részében meghívott előadó mutat be egy helyben működő védett szervezetet.

8. Jó példák a szociális gazdaságból és a továbblépés lehetőségei

Feladat: az előadás első részében 2 meghívott előadó mutatja be a 4M illetve a TF program győri megvalósítását és megnézik a hallgatók a Salva Vita Alapítvány munkájáról szóló filmet.

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

Ennek a blokknak a célja, hogy a hallgatók ismerjék meg a különböző foglalkoztatási célú projektek gyakorlati megvalósulását.

Az előadás második részében a szociális gazdaság magyarországi működési korlátjait valamint továbbfejlesztésének lehetőségeiről szereznek ismereteket a hallgatók.

A témához rendelt gyakorlat során 5 fős kiscsoportban a hallgatók megtervezik, hogyan szerezhetnek számszerűsíthető, költséghatékony módon információt egy általuk tetszőlegesen választott szolgáltatási igényről 10 ezer fős lakónépességű településen.

A gyakorlat célja, hogy konstruktív javaslataikkal, ötletekkel közösen készítsenek egy szolgáltatási igény felmérési tervet.

A gyakorlat elvégzése után, a csoportok 1- 1 tagja bemutatja a nagy csoportnak a tervezési fázis főbb szakaszait és a várható eredményeket.

9. A zárthelyi dolgozat

Célja: a modul elsajátításának szint felmérése.

Értékelés

A gyakorlatok során mutatott aktivitás, a szakszerű véleménynyilvánítás, a professzionális feladatmegoldás az értékelés 20 %-át jelentik. Ennek oka, az elméleti tananyag gyakorlati hasznosításának fontossága, hiszen ez a képzés célja.

Az értékelés további összetevője a házi dolgozatok eredménye, amely további 30 %-os részesedést jelent az érdemjegy minősítésében.

A legobjektívebb értékelést a zárthelyi dolgozat eredménye adja, 50 %-os súllyal.

Jeles minősítést kap az a hallgató, aki a képzés során aktívan részt vesz az előadásokon és a gyakorlatokon sikeresen alkalmazza a korábban elsajátított ismereteket, továbbá kiváló eredménnyel, önálló feldolgozással adja be beadandó feladatait és a zárthelyi dolgozatának eredménye 80 % feletti

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

Jó minősítést kap az a hallgató, aki a képzés során aktívan részt vesz az előadásokon és többnyire hatékonyan alkalmazza a gyakorlatok során az elméleti tudnivalókat. A beadandó feladatokat jó színvonalon teljesíti és a zárthelyi dolgozatán legalább 70%-os eredményt ér el.

Közepes a minősítése annak a hallgatónak, aki hozzászólások nélkül, de végig részt vesz a képzés folyamatában, és a csoportos feladatok során bizonyítja az elsajátított ismereteket. Az otthoni feladatok megoldásában nehézségei adódnak és a zárthelyi dolgozatát 60% felett teljesíti.

Elégséges érdemjegyet kap, aki nem látogatja rendszeresen az elméleti ismereteket nyújtó előadásokat, de a csoportos feladatok megoldása során bizonyítja, hogy passzív módon elsajátította a szükséges ismereteket. A beadandó feladatokat elkészíti és a zárthelyi dolgozat 50% feletti eredménnyel készül el.

Elégtelen minősítést kap, aki rendszeresen nem vesz részt az elméleti oktatásokon, továbbá a csoport feladatok megoldásában aktívan nem működik közre zárthelyi eredménye nem éri el az 50 %-ot.

A tanulási formák időkeretei

Témakör	Elmélet	Gyakorlat
A komplex rehabilitáció alapjai	2 óra	2 óra
A foglalkozási rehabilitáció jogi környezete	2 óra	-
Új elem a nyugdíjszerű ellátó rendszerben- rehabilitációs járadék	2 óra	2 óra
A szociális munka etikai kérdései, rehabilitációt segítő hálózatépítés	2 óra	2 óra + Házi dolgozat
A támogatások rendszere a megváltozott munkaképességű álláskeresőkhöz elhelyezkedésének támogatására	2 óra	2 óra
Szociális gazdaság és háttere Európában és Magyarországon	2 óra	Házi dolgozat
A szociális gazdaság jellemzői Magyarországon	2 óra	
Jó példák a szociális gazdaságból és a továbblépés lehetőségei	2 óra	2 óra
Zárthelyi dolgozat	2 óra	-

Irodalom jegyzék

Foglalkozási rehabilitáció.

Jegyzet.Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány, Budapest 2007

Szilágyi Klára: Munka- pályatanácsadás, mint professzió (Kollégium Kft, Budapest **2007**).

Foglalkozási rehabilitáció szemlélete és gyakorlata az ÁFSZ tevékenységrendszerében.
Jegyzet Foglalkoztatási és Szociális Hivatal, Budapest, 2010.

Csányi Zsuzsanna - Jásper Éva - Sipos Anna: Támogatott foglalkoztatás szolgáltatás módszertani kézikönyv. Fogyatékos emberek a nyílt munkaerőpiacon. Budapest, Salva Vita Alapítvány, Fekete Sas, 2007.

Dr. Futó Péter, Hanthy Kinga, Lányi Pál, Mihály András, Dr. Soltész Anikó: A szociális gazdaság jelene és jövője Magyarországon – Nemzeti Felnőttképzési Intézet, Budapest, 2005.

Frey Mária (szerk.) [2007]: Szociális gazdaság kézikönyv. Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, Budapest,
http://www.szocialisgazdasag.hu/kiadvany_szocialisgazdasagkezikonyv

Mellékletek

1. számú melléklet: **Érzékenyítő gyakorlatok.**

- a) A hallgatók körbeülik a csoporttermet. Halk aláfestő zene szól.
Mindenki feláll és 1 fő kivételével, behunyják a szemüket. A látó társuk elkezd körbejárni és kézzel vonja be a lassú sétába társait. A feladat az, hogy tapogatva meg kell találni az utolsó embert, Nem értem. Először egyenként sétálnak, becsukott szemmel, és az a dolguk, hogy egy láncba álljanak össze mindnyájan? és egymás mögött sétáljanak úgy, hogy csak az előttük járó társuk vállát foghatják, illetve rájuk is támaszkodik a mögöttük lévő.
Ezzel a gyakorlattal beleképzelhetik magukat a hallgatók a vak ember kiszolgáltató helyzetébe és egyben azt is megtanulják, hogyan érdemes segíteni nem látó embertársukon.
- b) Mindenki elmesél egy történetet, amikor fogyatékkal élő emberrel került kapcsolatba.
A saját élmény felidézése mellett az is kiderül, hogyan viszonyul az egyén ehhez a különleges célcsoporthoz.
- c) Drámapedagógiai játék:
A csoportot 3 egyenlő részre osztjuk. Ők 3 sziget lakójaként hidat kell építsenek a szárazföldre, és minden szigetlakót ki kellett hozni onnan.
Ehhez vonallal kijelöljük a képzeletbeli szárazföldet.
Az egyik szigeten vakok, másikon némák a harmadikon pedig épek élnek.
Területileg is körülhatároljuk a szigeteket (krétával). A szigetek háromszöget zárnak be egymással. A vakok szemét kendővel célszerű bekötni.

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

A feladat nehézségét az adja, hogy csak a vakok építhetik a hidat úgy, hogy felváltva 2 különböző színű papírlapot kell, lefektessenek egymás után.

A dolgot tovább nehezíti, hogy csak a némák ismerik a hídépítés szabályait.

Őket a termen kívül tájékoztatjuk az építkezési szabályokról, tehát egymás után kell a 2 különböző színű papírlapot lerakni úgy, hogy a lapok érintkezzenek egymással.

Mindenkit ki kell hozni, mind a 3 szigetről a vonallal jelzett szárazföldre, de nem beszélhetnek, egyéb módon kell, hogy kommunikáljanak.

Visszatérve a csoportszobába, elhangzik a feladat. A vezetőnek, csak a szabályszegés esetében kell beavatkozni.

A feladat végén, mindenki elmondja, hogy érezte magát a feladat közben.

2. számú melléklet: Tanácsadás– probléma felismerés

1. Esetleírás

25 éves nő, vékony testalkatú, enyhén értelmi fogyatékos. Varrónői képesítést szerzett. A varrást nagyszülői nyomásra választotta, eredetileg kertész szakmát akart tanulni, szakmájában nem is akart elhelyezkedni.

Az iskola elvégzése után takarítóként helyezkedett el lakóhelyén, egy kisebb üzemben. Ezt a munkát szívesen végezte. Ezt követően egy cipőgyárban dolgozott. Itt segédmunkákat végzett: csomagolt, ragasztott. Mind a munka, mind a munkakörnyezet ideális volt számára, de sajnos bezárták a gyárat. Ezután még pár hónapos munkatapasztalatot szerzett egy összeszerelő üzemben, ahonnan eljött, mert nem bírta a folyamatos műszakot.

Magánéleti problémái miatt ezt követően hosszabb ideig munkanélküli volt.

Kiderült, hogy az összeszerelői munka számára nem ideális, mert a normát nem tudja teljesíteni, nem elég gyors. Az is nehézséget okoz neki, ha mindig más műveletet kell elsajátítani, vagy ha figyelmét több dologra kell egyszerre koncentrálni.

A takarításban volt már tapasztalata, azt szívesen és jól végezte. Ugyanígy a csomagolást is. Emellett konyhai kisegítő munkát is szívesen végzett volna.

Ő maga is keresett munkát. Élettársa, aki a legfontosabb természetes támasz az életében, is segítőkészen állt mellé, biztatta, információval látta el.

2. Esetleírás

A 48 éves nő kereskedelmi szakközépiskolai végzettséggel. Az ügyfelet 2010-ben daganatos betegséggel műtötték, és az összegészség károsodása 50%. Fizikailag rendben érezte magát, de az átélt betegség és következményei miatt kímélő munkakört javasolt az orvos.

Szakmai tapasztalatát élelmiszerboltban és egy áruház ruhaosztályán szerezte. Alapszinten beszél németül, és kezeli a számítógépet.

Rendezett családi körülmények között él, férje dolgozik, egy 13 éves gyermeke van.

Az ügyfél motivált volt arra, hogy minél hamarabb munkába álljon, és úgy gondolta, hogy ha csak a kereskedelemben próbálna munkát találni, akkor nem lenne akkora esélye a gyors elhelyezkedésre.

3. Esetleírás

46 éves férfi, 55 % összegészség- károsodott, kényszerképzetekkel, skizoid tünetekkel kezelik. Orvosával már ritkán tarja a kapcsolatot, tünetmentes. 16 évig dolgozott a MÁV-nál. Általános gépészként érettségizett, majd vasútgépész technikumot végzett. A munkájában egyre előrébb ugrott a ranglétrán, gépészként kezdte, majd irodai munkát végzett (leltáros, ügyintéző), csoportvezetői pozícióból küldték el rokkantossításra. Megváltozott munkaképességüként egy kft-nél helyezkedett el portásként, majd belekerült a leépítési hullámba.

Öltözködésén látszik, hogy szeretné megtartani az úriemberi megjelenést, ugyanakkor már csupán önmaga árnyéka (20 éve divatjamúlt öltöny, aktatáska, kalap...) A világ elrohant mellette, észre sem vette. Anyagi és családi helyzete rendezetlen. Második válása óta, volt feleségével és ellene nevelt fiával kénytelen együtt élni. A jövedelme 40 %-ának tartásdíjként való kifizetésére kötelezte a bíróság. Feleségével folyamatosan ölik egymást, közben az édesanyja anyai szeretetével még táplálja is fia téves elképzeléseit. Az ügyfél már első alkalommal kijelentette, hogy ő már csupán aktatáska, öltönyös munkát szeretne ellátni. Makacs, ragaszkodik téves elképzeléseihez, és mindent mindig jobban tud. Hivatkozik tapasztalataira.

Az ügyfél úgy indokolta bukását, hogy nem vetett túl jó fényt személyére a rokkantosságának oka, amelyet el kellett mondania a felvételi beszélgetés során.

4. Esetleírás

51 éves nő, 60 % összegészség- károsodott Másutt máshogy tagoltatok, de mindenképpen borzalma ez a hivatalos nyelvnek, váltsuk ki valahogy, ha van rá egyetlen mód! ☺, 8 általános iskolai végzettségű. Betegségének okozója a Hepatitis C vírus, amely egy orvosi kísérletben való jó szándékú közreműködés következtében került a szervezetébe: tudtán és a kísérletben

közreműködő orvosa tudtán kívül fertőzött vért kapott. A betegségben a kísérletben szintén részt vállaló férjével osztozott. Éveken keresztül perben álltak az állammal az eset kapcsán. A betegség következményei: immunrendszer-gyengeség, folyamatos orvosi kontroll, magas összegű gyógyszertárak, vitaminok folyamatos szedésének kényszerűsége, az ebből kialakuló elszegényedés, a betegség kommunikációja munkahelyen, majd a munka elvesztése, valamint az elvesztett per felőrölték az asszony idegrendszerét. Folyamatosan jár pszichiáterhez. A férj korábban lakatosként dolgozott.

Fiatal korában ápolónőnek készült, szakközépiskolai tanulmányait, gyakorlatát korai férjhez menetele és gyermekvállalása miatt hagyta abba. Később is szeretett volna visszalépni a pályára. 10 évig a MÁV személypénztárában dolgozott, de gyermekei miatt nem tudta tovább vállalni a 3 műszakos munkarendet. 20 évig konyhai tálalóként, takarítóként egy szakképző iskolában dolgozott. A 15 éve tartó betegség hosszú tünetmentes időszaka megszűnt, hirtelen legyengül. Kénytelen volt felmondani a munkahelyén és rokkantsítási igényét beadni. (Férje már 2004-től rokkantsági nyugdíjas). Dolgozni szeretne.

5. Esetleírás

A 49 éves nő, 2005-ben dolgozott utoljára. Vese- és mozgásszervi problémái miatt 60%-ban megváltozott munkaképességű volt, de 2010-ben 48%-ra visszaminősítették. Az egészségi állapotát nagyon rossznak ítélte meg: az egyik veséje leállt, a másik működése érdekében háromhavonta vese ultrahangra kell járnia, éves szinten vesefeltöltésre, a kopott csípője miatt pedig félévente kezelésekre, injekciókúrára.

Végzettsége nyolc általános iskola, önerőből számítógép felhasználói tanfolyamot végzett, németül tanult. Korábbi munkatapasztalatai széleskörű gyakorlatot mutattak: dolgozott tekereselőként, kézbesítőként, konyhalányként, szabászati terítőként, 7 évig orvos-írnokként és 10 évig bébi termékek összeszerelőjeként, szalagvezetőként és betanítóként.

Lakáskörülményeik területén is sok rendezetlenség nehezítette életét: osztott tulajdonú családi házban laktak férjével és annak ápolásra szoruló édesanyjával, akivel nagyon rossz viszonyban éltek.

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

Az otthoni, ellátásbeli problémák miatt pszichésen is rossz állapotba került az ügyfél, orvosi segítségre szorult ezen a téren is. Amúgy határozott, kitartó, jó kommunikációjú személyiség, aki akár vezetői pozíciót is jól el tud látni.

Dolgozni akar.

6. Esetleírás

32 éves nő, immunbetegséggel, 40 %-os összegészség-károsodással. Iskolai végzettsége 8 általános iskolai osztály. Ellátása álláskeresői járadék. Korábban csomagolóként és műanyag feldolgozóként dolgozott.

Motivációja a munkavállalásra gyenge, de nem zárkózott el attól, hogy az egészségi állapotának megfelelő munkát keressen. Abban bízott, hogy talál olyan munkahelyet, ahol a munkaidő megfelelő és továbbra is el tudja vinni reggel gyermekét az óvodába. Ez számára fontos volt.

Az álláskereső folyamatáról csak homályos elképzelései vannak. Egészségi állapotában negatív változás állt be. Emiatt hosszabb időre kezelésre kellett járnia. Tanulni is hajlandó lenne.

3. számú melléklet: Komplex esetkezelés-tanácsadás

1. Esetleírás

53 éves férfi, mezőgazdasági gépész, növénytermesztő szakképzettséggel. 50%-os összegészség-károsodással rendelkezik, zsákfaluban lakik. Rehabilitációs járadékot kap. Keringési és mozgásszervi, valamint alkohol problémái vannak. 1997 óta nem dolgozik. Feleségével együtt kér segítséget.

Az ügyfél a munka nélkül töltött évek alatt kialakított egy életformát, napirendet, mely magába foglalta az otthoni munkák elvégzését, a szőlő, gyümölcsös művelését, állatgondozást. Mindez addig ideális volt, míg anyagi helyzetük a gyermek egyetemi iskoláztatása miatt megromlott, és az eddigi rokkant nyugdíj helyett, most rehabilitációs járadékot kap.

Ő maga is belátja, hogy szükség lesz arra, hogy munkát vállaljon. Motivációja tehát elsősorban ebből táplálkozik, ugyanakkor érezhető, hogy nem szívesen változtat, fél a változástól. Ez érthető, hiszen régen dolgozott utoljára munkahelyen.

Elmondása szerint, bár érezte a sürgetést, nem volt képes egyedül megtenni azt a lépést, mely visszavezeti a munka világába. Ügyeit is felesége intézte, ő maga a munka nélkül töltött évek alatt egyre inkább beszűkült, nehézséget okozott számára az ügyintézés, hivatalos helyeken való kommunikáció, került a felelősségvállalást..

2. Esetleírás

43 éves férfi, esztergályos végzettséggel. Özvegy, kiskorú gyermekét egyedül neveli saját családi házában.

Édesanyjával együtt kért segítséget.

Mozgásszervi problémája miatt 40 %-os összegészség-károsodást állapítottak meg nála. 2009 júniusa óta regisztrált álláskereső, rendszeres szociális járadékot kap.

Az esztergályos szakma mellett személy- és vagyonőr képzettséggel rendelkezik. Ennek elvégzését azzal indokolta, hogy eredeti szakmájában már nem tud elhelyezkedni, illetve egészségi problémája nem teszi lehetővé, hogy huzamosan egyhelyben álljon, a nehéz fizikai munkát. Korábban több munkáltatónál is dolgozott személy- és vagyonőrként, de az itt

szerzett tapasztalatok alapján (a munkaköréhez nem tartozó munkát is el kellett látnia, rendkívül alacsony bért fizettek, egészségi állapota miatt elküldték...) nem kívánt a továbbiakban ezen a területen elhelyezkedni.

Ahogy ő fogalmazott: „megunta a biztonsági cégek packázását”, egy nyugodtabb, kiszámíthatóbb munkaterületen kívánt elhelyezkedni. Ugyanakkor rendkívül nehezen tudta megfogalmazni, hogy milyen munkakört akar betölteni.

Elsősorban azt hangsúlyozta, hogy mit nem tud elvégezni. Hajlamos volt minden egyes munkáltatóról előítéletesen, mások információi alapján negatívan nyilatkozni.

3. Esetleírás

40 éves építész technikus férfi. Művezetőként dolgozott egy építkezésen.

Munkatapasztalata csak az építőiparban van.

Közlekedési balesete miatt térdprotézist kapott, amivel nehezen mozog.

Volt munkáltatója nem tudott számára megfelelő munkakört biztosítani a táppénz letelte után.

1 kiskorú gyermeket nevel és devizahitele is van. Felesége dolgozik, de nehezen tudják megélhetésüket, a gyermekek iskoláztatását és a hiteltörlesztést megoldani.

Rehabilitációs járadékot kapott, első ízben, 20 hónapra. Elkeseredett, mert nem tudja, hol dolgozhatna ilyen állapotban. Erős a betegsétudata.

Feleségével együtt keresték meg a tanácsadót.

4. Esetleírás

40 éves, daganatos betegségből gyógyultnak nyilvánított nő. 3 kiskorú és 2 felnőtt gyermekével él, szociális bérlakásban, aminek lakbérét és számláit nem tudja törleszteni. Férje elhagyta. Most a testvérei segítik.

8 általános iskolai végzettséggel rendelkezik. Rendszeres szociális járadékot kap, mert 42 %-os egészségkárosodást állapított meg nála a bizottság.

Betegsége előtt parkgondozó volt a kommunális szolgáltatónál, de véleménye szerint azt a munkát már nem tudja ellátni. Dolgozott még összeszerelőként és csomagolóként.

Motiváltsága a munkavégzésre nincs. Betegsétudata erős.

A roma önkormányzat javaslatára testvéreivel együtt jelentkezett tanácsadásra.